17/05/2022

Προσμένοντας την Ανάσταση των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων «Βελλάς»

/ Γνώμες

- **Γράφει ο Κυριάκος Παυλίδης**

Όλοι μας λυπούμαστε βαθύτατα για την αιφνίδια, αντικανονική, αντικοινωνική, αντιεκκλησιαστική κι αντιεπιστημονική παύση λειτουργίας από την 1η Σεπτέμβρη 2022 της ΑΕΑΘ και της ΑΕΑ Βελλάς, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 241 του ν. 4823 / 21.

Πριν αναφερθούμε ειδικά στα περί των ΑΕΑ, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι η ισχύουσα μορφή του Συντάγματός μας (ΦΕΚ 211 / τ. Α’ / 24-12-2019):

α) ξεκινά με την επίκληση της Αγίας κι Ομοουσίου κι Αδιαιρέτου Τριάδος και δεν ορίζει την Πολιτεία μας ως ουδετερόθρησκη,

β) ορίζει πως η ανάπτυξη εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης αποτελεί μια από τις βασικές αποστολές του Κράτους και

γ) περιλαμβάνει το άρθρο 3 περί σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας, άρθρο με το οποίο αναγνωρίζεται ότι επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού.

Γι’ αυτό λοιπόν το άρθρο 9 του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (ν. 590 / 77) μεταξύ άλλων ορίζει ότι η Διαρκής Ιερά Σύνοδος (ΔΙΣ) συνεργάζεται μετά της Πολιτείας επί θεμάτων της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης. Το άρθρο 4 του εν λόγω Χάρτου ορίζει ότι η Ολομέλεια της ΙΣ ασκεί ανωτάτη εποπτεία κι έλεγχο επί των πράξεων της ΔΙΣ.

Σύμφωνα με την κύρια νομοθεσία περί Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών (ν. 3432 / 06), αυτές είναι παραγωγικές σχολές της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα, ανήκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επιπλέον, κι από την υπ’ αριθ. 87354/Β1/1-9-2006 ΚΥΑ προκύπτει ότι οι ΑΕΑ αποτελούν νπδδ. Τα Όργανα Διοίκησης των ΑΕΑ είναι το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο, ο Πρόεδρος του Ακαδημαϊκού Συμβουλίου κι οι Διευθυντές Σπουδών (άρθρο 7 του ν. 3432/06). Επιστημονικά οι ΑΕΑ εποπτεύονται από το Ανώτατο Επιστημονικό Συμβούλιο (ΑΕΣ) του άρθρου 6 του ν. 3432/06.

Η Εκκλησία της Ελλάδος (νπδδ), δια των υπ’ αριθ. 610 / 13-2-2018, 4512 / 12-10-2018, 4068 / 7-10-2020 και 2689 / 24-6-2021 εγγράφων της ΔΙΣ δεν έδωσε την συναίνεσή της για την κατάργηση των εν λόγω ΑΕΑ, αλλά τοποθετήθηκε υπέρ της συνέχισης της λειτουργίας τους κι είχε παραπέμψει το θέμα προς συζήτηση στην Ολομέλεια της Ιεράς Συνόδου για τον περασμένο Οκτώβρη, συζήτηση που δεν έγινε ποτέ αφού το καλοκαίρι του 2021 ψηφίσθηκε το προαναφερόμενο κι αντισυνταγματικό κατά την γνώμη μας άρθρο 241 του ν. 4823 / 21 που παύει την λειτουργία των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, κι οι Ιερές Μητροπόλεις αποτελούν νπδδ. Έτσι, για την ΑΕΑΘ, ο Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Άνθιμος με δική του πρωτοβουλία ζήτησε από την ΥΠΑΙΘ Νίκη Κεραμέως με το υπ’ αριθ. 219 / 12-4-2021 έγγραφό του την συνέχιση της λειτουργίας της κι όχι την παύση της.

Επιπρόσθετα, το προαναφερόμενο άρθρο 241 του ν. 4823 / 21 πάσχει κι επιστημονικής τεκμηρίωσης, αφού πριν την ψήφισή του δεν ζητήθηκε από την ΥΠΑΙΘ Νίκη Κεραμέως η γνώμη του καθ’ ύλην αρμοδίου Συλλογικού Οργάνου που εποπτεύει επιστημονικά τις ΑΕΑ, ήτοι του προαναφερόμενου ΑΕΣ του άρθρου 6 του

ν. 3432 / 06. Εξ όσων γνωρίζουμε, το 2021 το ΑΕΣ δεν ζήτησε την παύση λειτουργίας των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς, αλλά πρότεινε την αύξηση κατά 20% των εισακτέων στις ΑΕΑ.

Ως γνωστόν, κάθε ΑΕΑ ως εκπαιδευτικό ίδρυμα τριτοβάθμιου επιπέδου έχει αναπτύξει την δική της παιδαγωγική και λειτουργική κουλτούρα και το δικό της ακαδημαϊκό πρόγραμμα. Το άρθρο 16 παρ. 5 του Συντάγματος περί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επιτρέπει την συγχώνευση ή κατάτμηση ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μα σύμφωνα με την ερμηνεία του αυτό δεν μπορεί να γίνει ατεκμηρίωτα κι αιφνίδια διαταράσσοντας τις εκάστοτε ακαδημαϊκές κοινότητες που αποτελούνται από το διδακτικό, βοηθητικό, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό και κυρίως από τους φοιτητές, με τους τελευταίους να αποτελούν αριθμητικά την πλειονότητα των εν λόγω κοινοτήτων. Δυστυχώς, οι ενέργειες της ΥΠΑΙΘ που οδήγησαν στην ψήφιση του προβληματικού άρθρου 241 του ν. 4823 / 21 δεν σεβάστηκαν την εν λόγω συνταγματική διάταξη, αφού δεν έγινε προηγούμενη δημοκρατική και με τήρηση πρακτικών διαβούλευση του ΥΠΑΙΘ κι ειδικά της Γενικής του Γραμματείας Ανώτατης Εκπαίδευσης – σε αυτήν προΐσταται ο Αποστόλης Δημητρόπουλος – με τις ακαδημαϊκές κοινότητες των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς. Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, σύμφωνα με το οργανόγραμμα του ΥΠΑΙΘ ΠΔ 18 / 2018, η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων του ΥΠΑΙΘ – σε αυτήν προΐσταται ο Γεώργιος Καλαντζής – έχει αρμοδιότητα στα περί θρησκευτικής εκπαίδευσης μόνο έως το μεταλυκειακό, μη τριτοβάθμιο επίπεδο κι όχι επί των ΑΕΑ.

Ακόμη, το επίμαχο άρθρο 241 του ν. 4823 / 21 έρχεται σε σύγκρουση με το άρθρο 5 του Συντάγματος περί ανάπτυξης ελεύθερα της προσωπικότητας στην κοινωνικοοικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, δικαίωμα που περιλαμβάνει και τις σπουδές που επιλέγει κανείς να κάνει σε τριτοβάθμιο επίπεδο (λ.χ. επιλογή φοίτησης σε συγκεκριμένη κι όχι σε οιαδήποτε ΑΕΑ), καθώς και το επάγγελμα που επιλέγει να ασκήσει (λ.χ. εργασία σε θέση καθηγητή σε συγκεκριμένη κι όχι σε οιαδήποτε ΑΕΑ). Γι’ αυτά σας παραπέμπουμε και στα άρθρα 13 και 15 παρ.1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, καθώς και στα άρθρα 23 παρ. 1, 26 παρ. 1 και 27 παρ. 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Στις Μητροπόλεις Νέων Χωρών, οι οποίες πνευματικά υπάγονται στην δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ανήκουν οι Ιερές Μητροπόλεις Θεσσαλονίκης κι Ιωαννίνων. Εφόσον η εκκλησιαστική ζωή κι η εκκλησιαστική εκπαίδευση αφορά και πνευματικά θέματα, το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο θεωρούμε ότι έχει μείζονα λόγο στην οργάνωση και λειτουργία των ΑΕΑ που εδρεύουν στις δύο προαναφερόμενες Μητροπόλεις, αλλά ποτέ δεν

ζητήθηκε η γνώμη της Ιεράς κι Αγίας Συνόδου της μητρός μας Εκκλησίας για το τόσο σημαντικό θέμα της παύσης λειτουργίας των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς, ΑΕΑ που με τους εκατοντάδες αποφοίτους τους του ΠΠΣ «Ιερατικές Σπουδές» έχουν στελεχώσει όχι μόνο ναούς ορθοδόξων μητροπόλεων της Ελλάδας κι ιδιαίτερα των Νέων Χωρών, αλλά και της αλλοδαπής με εκατοντάδες κληρικούς, εκ των οποίων μερικοί έφθασαν στην ιεροσύνη τους μέχρι και τον βαθμό του Αρχιερέα. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τον ν. 590 / 77, η ΙΣ οφείλει να μεριμνά δια την Εκκλησιαστική κοινωνία μετά του Οικουμενικού Πατριαρχείου, πόσο μάλλον και για την σχετική ανώτατη εκκλησιαστική εκπαίδευση στο θέμα αυτό. Είναι αυτοκαταστροφικό στο ήδη υπάρχον γνωστό πρόβλημα της Ιεράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης να προστεθεί κι ένα νέο, αυτό της παύσης των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς με υπαιτιότητα του ΥΠΑΙΘ υπό την ανοχή της διοικούσας εκκλησίας.

Ένα άλλο σημαντικότατο πρόβλημα που προκαλεί το άρθρο 241 του ν. 4823 / 21 στα μέλη των ακαδημαϊκών κοινοτήτων των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς είναι αυτό της μετεγκατάστασης. Οι ΑΕΑ Αθηνών και Κρήτης απέχουν χιλιομετρικά πολύ μεγάλες αποστάσεις από την Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα, με το κόστος μετεγκατάστασης των φοιτητών από την Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα στην Αθήνα και στο Ηράκλειο Κρήτης να είναι δυσβάσταχτο, ιδίως την τρέχουσα περίοδο της παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης με τον πληθωρισμό να κυμαίνεται άνω του 10%. Ακόμη, η φύση πολλών μαθημάτων (λ.χ. ιερές ακολουθίες κι εργαστηριακά μαθήματα) δεν επιτρέπει αυτά να διδαχθούν από απόσταση.

Με το άρθρο 241 του ν. 4823 / 21 καταπατήθηκε κι η Αρχή της Καλής Νομοθέτησης, διότι η σειρά αιτιολογικών εκθέσεων και γνωμοδοτήσεων που θα έπρεπε να συνοδεύουν το σχετικό νομοσχέδιο στην Βουλή (βλ. Άρθρα 73 – 75 του Συντάγματος και Κανονισμό της Βουλής) είναι ελλιπής, αφού από αυτήν δεν τεκμαίρεται επαρκώς ο σκοπός, ο τρόπος και το τυχόν επιστημονικό, εκκλησιαστικό, πνευματικό κι οικονομικό όφελος της Πολιτείας από την παύση λειτουργίας των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς. Το δυστυχές είναι ότι το εν λόγω άρθρο δρα διχαστικά στον θεσμό της Ανώτατης Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης στη χώρα, αφού με αυτό δεν υποστηρίζεται επαρκώς η συνέχιση της λειτουργίας των ΑΕΑ Αθηνών και Κρήτης. Εάν ο θεσμός των ΑΕΑ δεν είναι πλέον ωφέλιμος για την χώρα και την Εκκλησία, τότε θα έπρεπε να καταργηθούν όλες οι ΑΕΑ κι όχι μόνο αυτές της Θεσσαλονίκης και των Ιωαννίνων.

Ακόμη κι αν υπήρχαν σχετικά ικανά στοιχεία που θα δικαιολογούσαν εν μέρει τυχόν παύση λειτουργίας των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς, αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει πριν το ακαδημαϊκό έτος 2033 – 2034. Ειδικότερα, για τελευταία φορά εισήχθησαν φοιτητές στα 4ετή προπτυχιακά προγράμματα σπουδών (ΠΠΣ) των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ

Βελλάς κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-22. Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 34 του ν. 4777 / 21, ο μέγιστος χρόνος ολοκλήρωσης των προπτυχιακών σπουδών για τους φοιτητές πλήρους φοίτησης είναι 8+4 = 12 ακαδημαϊκά εξάμηνα, δηλαδή έξι (6) ακαδημαϊκά έτη και για τους φοιτητές μερικής φοίτησης τα 16+4 = 20 ακαδημαϊκά εξάμηνα, δηλαδή δέκα (10) ακαδημαϊκά έτη. Η παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4777 / 21 ορίζει ότι ο φοιτητής δύναται να διακόψει τις σπουδές του για δύο (2) έτη. Από τα παραπάνω λοιπόν προκύπτει ότι οι ΑΕΑΘ κι η ΑΕΑ Βελλάς οφείλουν να λειτουργούν απρόσκοπτα τουλάχιστον έως και το ακαδημαϊκό έτος 2032 – 2033, ώστε κι οι τελευταίοι φοιτητές που εισήχθησαν σε αυτές, μερικοί εκ των οποίων κάνουν μερική φοίτηση και πιθανώς να χρειασθεί να διακόψουν για έως δύο (2) έτη τις σπουδές τους, να μπορέσουν να ολοκληρώσουν την φοίτησή τους στις ΑΕΑ που επέλεξαν να φοιτήσουν, στο πλαίσιο του Άρθρου 5 του Συντάγματος.

Δύο τελευταίοι και συνάμα σημαντικότατοι λόγοι αντισυνταγματικότητας του άρθρου 241 του ν. 4823 / 21 είναι οι εξής:

α) μερικοί εκ των φοιτητών των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς είμαστε εργαζόμενοι στην Βόρεια Ελλάδα όπου και φοιτούμε – κάποιοι είναι κληρικοί ναών Ιερών Μητροπόλεων κι άλλοι ως λαϊκοί εργάζονται στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα – με αποτέλεσμα η αναγκαία μετεγκατάστασή μας από το ερχόμενο ακαδημαϊκό έτος στην Αθήνα ή στην Κρήτη για την συνέχιση των σπουδών μας στις ΑΕΑ Αθηνών και Κρήτης να προσβάλλει βιαίως το δικαίωμά μας στην εργασία, δικαίωμα που προστατεύεται από πλειάδα ελληνικών και διεθνών Κανόνων Δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του Συντάγματος. Επισημαίνεται ότι διανύουμε μια έντονα πιεστική οικονομικά περίοδο λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού στην εγχώρια και διεθνή αγορά εργασίας, καθώς και της κρίσης στην αγορά ενέργειας, ιδίως μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, με αποτέλεσμα οι θέσεις εργασίας μας να γίνονται επισφαλέστερες από διατάξεις όπως αυτές του άρθρου 241 του ν. 4823 / 21, που επιβάλουν, δίχως την συναίνεσή μας, την μετεγκατάστασή μας σε άλλες πόλεις πολύ μακριά από τις πόλεις – βάσεις μας και

β) μερικοί εκ των φοιτητών των ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς έχουμε σχηματίσει, ως έγγαμοι με τέκνα, οικογένειες στην Βόρεια Ελλάδα όπου φοιτούμε κι εργαζόμαστε, με αποτέλεσμα η αναγκαία μετεγκατάστασή μας από το ερχόμενο ακαδημαϊκό έτος στην Αθήνα ή στην Κρήτη, λόγω του άρθρου 241 του ν. 4823 / 21, για την συνέχιση των σπουδών μας στις ΑΕΑ Αθηνών και Κρήτης να προσβάλλει βιαίως τον έγγαμο κι οικογενειακό μας βίο, διότι λόγω ατεκμηρίωτων κι αντισυνταγματικών διατάξεων, όπως αυτών του άρθρου 241 του ν. 4823 / 21,

έμμεσα επιβάλλεται, δίχως την συναίνεσή μας, η μετεγκατάσταση των οικογενειών μας σε άλλες πόλεις πολύ μακριά από τις πόλεις – βάσεις μας. Σε αυτό το σημείο υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 590 / 77, η Εκκλησία της Ελλάδος συνεργάζεται μετά της Πολιτείας, προκειμένου περί θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος, ως της εξύψωσης του θεσμού του γάμου και της οικογένειας.

Στην τρέχουσα φάση και παρότι έχουν εκπνεύσει οι σχετικές προθεσμίες για την διοίκηση, αναμένεται να εκδοθούν, μετά από γνώμη του ΑΕΣ του ν. 3432 / 06, τα Προεδρικά Διατάγματα (ΠΔ) κι οι Υπουργικές Αποφάσεις (ΥΑ) της ΥΠΑΙΘ που θα εξειδικεύουν τον τρόπο εφαρμογής του προβληματικού άρθρου 241. Το πενταμελές ΑΕΣ προσφάτως συγκροτήθηκε με Απόφαση της ΥΠΑΙΘ σε σώμα με τρία (3) από τα πέντε (5) μέλη του να είναι μητροπολίτες ιερών μητροπόλεων της χώρας. Πρόκειται για τους Σεβασμιότατους Μητροπολίτες Περιστερίου Γρηγόριο, Χαλκίδας Χρυσόστομο και Πέτρας και Χερρονήσου Γεράσιμο. Κανείς μας δεν θα ήθελα να βρίσκεται στην θέση τους, διότι εάν συναινέσουν στην εφαρμογή κι εξειδίκευση του άρθρου 241 του ν. 4823 / 21 θα έρθουν σε αντίθεση με τις μέχρι σήμερα τοποθετήσεις της ΔΙΣ για το θέμα κι έτσι θα προκληθεί μείζον εκκλησιαστικό ζήτημα την ώρα που μάλιστα δεν έχει συζητηθεί το θέμα στην Ολομέλεια της ΙΣ. Τους δίδεται η ευκαιρία μάλιστα πρακτικά να ασκήσουν έλεγχο συνταγματικότητας επί του εν λόγω άρθρου, να σταματήσουν την εφαρμογή του κι έτσι ίσως να μην οδηγηθεί η υπόθεση ούτε καν στην τυφλή δικαιοσύνη.

Για όλα τα παραπάνω έχουν ενημερωθεί η ΥΠΑΙΘ Νίκη Κεραμέως, ο Γενικός Γραμματέας Ανώτατης Εκπαίδευσης Αποστόλης Δημητρόπουλος, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, οι τοπικοί μητροπολίτες Θεσσαλονίκης κι Ιωαννίνων, το ΑΕΣ του ν. 3432 / 06, καθώς κι οι διοικήσεις των υπό παύση λειτουργίας δύο (2) ΑΕΑ.

Έχει ζητηθεί ακόμη και την ύστατη ώρα η κατεπείγουσα συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΙΣ για το θέμα, αφού η τοποθέτησή της θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από το ΥΠΑΙΘ ώστε να επανέλθει ο διάλογος Πολιτείας – Εκκλησίας σε συνταγματική βάση και να οδηγήσει στην ανάσταση των υπό κατάργηση ΑΕΑΘ κι ΑΕΑ Βελλάς. Αναμένουμε όλοι μας λοιπόν την επόμενη κίνηση της ΥΠΑΙΘ Νίκης Κεραμέως και του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Ιερωνύμου που ex officio προεδρεύει στην Ολομέλεια της ΙΣ, Συλλογικού Οργάνου που μπορεί να συνέλθει σε έκτακτη συνέλευση με τρεις (3) διαφορετικούς τρόπους που ορίζονται στο άρθρο 6, παρ. 1 του ν. 590 / 77.

Ο κ. Παυλίδης είναι:

Φοιτητής ΑΕΑ Θεσσαλονίκης / ΠΠΣ ΙΣ

Ιατρός – απόφοιτος ΑΠΘ

Ειδική εκπαίδευση στην Γενική Ιατρική
Ιατρός Δημόσιας Υγείας ΕΣΥ
(βαθμός Διευθυντή)

ΜΔΕ Medical Education (Karolinska Institutet)

ΜΔΕ Διοίκηση Μονάδων Υγείας (ΕΑΠ)

ΜΔΕ Βιοηθική (ΔΠΘ)

Φωτογραφία αρχείου: Ραφαήλ Γεωργιάδης/ ope.gr